
Hungriga vargflockar jagar bäst

-

**Hinder och drivkrafter för en
digitaliseringsdriven branschutveckling**

**Henrik Linderoth, fil dr
Professor Construction informatics
Tekniska högskolan
Jönköpings University**

FINANSIÄRER

Jönköpings Läns Byggmästareförening

Projektgrupp

- **Henrik Linderoth, JTH**
- **Mattias Jacobsson, JTH**
- **Christoph Merschbrock, JTH**
- **Amany Elbanna, Royal Holloway, London**
- **Martin Löwstedt, CTH**

Referensgrupp

- **Tommy Lenberg, VD byggherrarna**
- **Dan Engström, Sweco (Veidekke)**
- **Jerker Kryander, Tengboms**
- **Åke Solfeldt, WSP**

Studiens utgångspunkter

Framgångsrik digitalisering...

- **...går hand i hand med förändringar som kan beröra allt från:**
- **organisationsstruktur...**
- **...rutiner...**
- **...arbetsflöden...**
- **...regler och policys**
- **...organisationskultur...**
- **...d v s hur man tänker kring organisering**

**D v s karaktärsdrag som
samhälbyggnadssektorn
sällan förknippas med**

Syfte

- **...skapa förståelse för hur branschens parter upplever och hanterar dessa utmaningar i sitt arbete att utveckla och effektivisera branschen, samt beskriva och analysera hur de nämnda hindren kan överbryggas.**

Genomförande

- **Fokus på arkitekter, konsulter, entreprenörer och förvaltande beställare.**
- **Intervjuer med fem representanter för varje kategori**
- **Fokusgruppintervjuer med varje kategori**
- **Fokusgruppintervju en representant från vardera kategori**

Hinder

- **KONFLIKTERANDE ROLLER OCH PERSPEKTIV**
- **RUTINNÄTVERK OCH IDENTITETER**
- **AVSAKNAD AV FÖRÄNDRINGSTRYCK**

KONFLIKTERANDE ROLLER OCH PERSPEKTIV

Beställande förvaltares perspektiv: “[BIM] Vad tjänar vi på det?”

- **Olika tidshorisonter förvaltare vs IT-företag**
- **Lösa praktiska problem här och nu**

”Det är ju skitbra när snön faller. Alla vet vad de ska göra. Nu kommer det snö, och det är ett helt underbart så att säga.

Men händer det ingenting liksom, vad ska jag göra då för någonting? Hur ska jag då föregripa saker och ting? Så att jag inte hamnar i svårigheter sen?”

Beställande förvaltares perspektiv: “[BIM] Vad tjänar vi på det?”

- **Olika tidshorisonter förvaltare vs IT-företag**
- **Lösa praktiska problem här och nu**
- **God kontroll på det som händer ”här och nu” genom uppkopplade fastigheter**

Entreprenörers perspektiv: “Ett sätt att öka intern effektivitet”

- **“...alltså i projekteringen, där har revolutionen redan skett, tänker jag, för även om vi beställer ett 2D-projekt idag så kommer man i de flesta fall modellera upp det och exportera de ritningarna vi har köpt**
- **”Vi ska bygga i modellen och montera på plats”**
- **”Om beställaren inte vill ha modellen med all information, så är det inte vårt problem”**

Konsulters perspektiv: “Inte en så stor sak”

- **Olika mognadsgrad hos de parter man arbetar med, både beställare och andra konsulter**
  - Utgör ett av de främsta hindren för en digitaliseringsdriven utveckling
- ***”Man är i en enda stor pågående testfas”***
- **Beställaren håller sig inte till de krav som denne har satt upp, t ex med avseende på vilka mjukvaror som skall användas.**

Arkitekters perspektiv: “Betala oss så lägger vi in mer information”

- **Upplever att beställaren inte tycker att det är så viktigt att kraven på mjukvaror följs**
- **Beställaren inte har kunskap om vilken nytta man kan ha av en modell i förvaltningsskedet**
- **Bristande betalningsvilja hos beställaren för att berika en modell med information som man kan ha nytta av i förvaltningsskedet**

RUTINNÄTVERK OCH IDENTITETER

- **Digitala teknologier, såsom BIM, är beroende av organisatoriska rutiner som stöder den teknik som används**
- **Rutinerna utgör grunden för vad enskilda medarbetare gör och därmed hur de använder den digitala tekniken**
- **BIM har vad man kan kalla en inbyggd “teknologisk flexibilitet” som gör att det är möjligt att använda olika delar av BIM**

- **Aktörerna identifierar sig starkt med sitt arbete utifrån premissen “jag är vad jag gör”**
- **”We are doers, not thinkers” (Löwsted och Räisänen, 2014)**

AVSAKNAD AV FÖRÄNDRINGSTRYCK

En byggherresynpunkt och en forskarsynpunkt om branschen

- **Det är för dyrt!**
- **Det tar för lång tid!**
- **Det är för dålig kvalitet!**
- **Men...**
- **Någon är beredd att betala, vänta, samt acceptera en tveksam kvalitet...**
- **...samtidigt som alla tjänar pengar**
- **Vad är problemet???**

Drivkrafter

- **FORÄNDRINGSFICKOR**
- **TEKNIKMOGNAD OCH INSTITUTIONALISERING**
- **INFRASTRUKTURGRUND**

”Förändringsfickor”

- **Personer som har en djup förståelse för hur processerna ser ut under ett projekt, samtidigt som de har utvecklat en djupare kunskap om vad som kan göras med BIM i detta sammanhang**
- **Indirekt stöd från ledningen**
- **Ser svårigheter med att få ut modellen i produktionen**

TEKNIKMOGNAD OCH INSTITUTIONALISERING

- ***”De är ju uppväxta med en iPhone i handen”***
  - **Sagt om yngre medarbetare**
- **Utgör en förändringskraft på sikt?**

INFRASTRUKTURGRUND

- **Arkitekter och konsulter arbetar med digitala 3D-modeller som är mer eller mindre rika på informationsinnehåll**
- **Aktörerna ser ett behov att bygga upp en infrastruktur som sträcker sig över flera projekt**
- **Men...**

- **...det finns det en rädsla att dom andra slår sig till ro, om medverkan i flera projekt är säkrad**
- **D v s, det finns en bild av att den ensamma hungriga vargen jagar bäst...**
- **...Men i andra branscher anser man att hungriga vargflockar jagar bäst**

AVSLUTNINGSVIS

Konsekvenser av en splittrad beställarsida

Begränsad kompetens:
Investeringskostnad
- Lätt att förstå

Beställare

Lägsta pris

Byggnadens kvalitet och prestanda
Regleras av normer mm

Entreprenörerna kanibaliserar
på varandra

Låga vinstmarginaler

Riskundvikande

“Vi gör som vi gjort, vi vet att det funkar”

R_e som vinstmått är tillfredsställande

Incitament för förändring???

Regionens hus, Skövde

Byggstart jan -17

Klart hösten -18

Byggtid ca 1,5 år

**”Var gick det fel?
Då fanns varken datorer
eller BIM!”**

Empire state building

Byggtid: 1 år 45 dagar

An aerial photograph of a construction site. A large yellow tower crane is on the left. The building under construction is covered in a dense network of steel reinforcement bars (rebar) and wooden formwork. Several concrete pillars are visible, some with rebar protruding from the top. The site is surrounded by greenery and a road with cars is visible in the background.

Tack för uppmärksamheten